

OKRESNÍ DŮM – KRAJSKÝ ÚŘAD

Mezi řekou Malší u historického jádra města a dnešní Mánesovo ulicí a mezi řekou Vltavou a starou Lineckou silnicí se v letech 1514 až 1802 rozkládal Krumlovský rybník. Vysušením rybníku získalo město poměrně velkou plochu, která byla pravděpodobně určena perspektivně k zástavbě. Zřejmě se nepočítalo s koňkou, poněvadž koňskou železnici nečekaně navrhl Franz Joseph Gerstner v roce 1808 namísto systému průplavů Dunaj – Vltava. Koňku začal budovat až od roku 1825 Franz Anton Gerstner. Koňka totiž roku 1828 „přepůlila“ dno bývalého Krumlovského rybníku dřevěným mostem od dnešní Mánesovy u ulice k mostu přes Malší. Město i tak vypsalolo kolem roku 1840 soutěž na vybudování nového města na vysušeném Krumlovském rybníku. Zúčastnili se např. městští stavitelé Josef Bednařík a Josef Sandner. Studie a dokonce již dílčí projekty předpokládaly zcela novou čtvrť města s náměstím a bloky domů. Narýsovány byly ulice a kostel na náměstí. Nové město by mělo výraz pozdně klasicistní. Něco jako Karlín v Praze.

Město nedotáhlo své budoucí „nové“ město do konce. Dno vysušeného rybníku bylo asi v úrovni terénu v Háječku u letního kina. Muselo se by se zavázat do úrovně pozdějších Krumlovských alejí, aby nebylo při každé větší vodě zatopeno. Objevil se však Carl Hardtmuth z Vídně, koupil pozemky (část „dna“ rybníka) poblíž dnešní Mánesovy ulice a postavil v těch místech v letech 1847 a 1848 „Hardtmuthku“. Respektoval přitom koňku, která vedla podél průčelí továrny. Projekty na nové město poté oživila až stavba židovské synagogy v roce 1888, ale mezitím se na radnici usadila další generace a v návaznosti na iniciativu firmy Jan Stegmann a synové byla stará Linecká silnice od Zlatého mostu narovnána (dosud vedla obloukem podle barbakánu k Malší a podél zájezdního hostince U zlaté husy) tak, že rovnou z mostu vedla přímo k Modré hvězdě. Na nároží pozdější Londýnské pak firma Stegmann postavila v roce 1898 novorenesanční tovární objekt, přičemž slévárna barevných kovů byla postavena ve dvoře, takže nebyla z ulice vidět.

V letech 1901 a 1902 se na novou Lineckou silnici napojil Okresní dům, jehož trakt směrem k Háječku vytvořil Mozartovu ulici. Ulice Londýnská, dnes U zimního stadionu, a Mozartova, dnes Goetheova, kopírují v zásadě původní plán na nové město

z let kolem 1840. V bloku blíže k Malši byl v roce 1903 postaven justiční palác. Radnice tehdy lavírovala, komu stále ještě volný prostor poskytne. Byla tam proláklina, kde účinkovaly cirkusy, různé atrakce, první biografy (elektrická divadla) a místo tam měla i civilní střelnice. Už se zdálo, že tam bude stát muzeum, ale přednější byly soud a věznice. Jen západní část dna rybníka nebyla zavezena a po 1. světové válce zde po úsilí Komitétu pro zřízení háječku vzniknul Háječek. Opodál hvězdárna a na jižním okraji tenisové kurty (dnes zimní stadion).

Přímá vozovka, kterou navodila Stegmannova továrna, vytvořila základ západní strany vzniklého prostranství, jenž mělo směrem ke staré silnici čoučkovitý půdorys pojmenovaný po roce 1918 – Wilsonovo náměstí. Krajský národní výbor měl tak v letech 1949 až 1956 adresu Wilsonovo náměstí 225.

Stegmannův továrna z roku 1898 měla ještě ráz novorenesanční. Během několika let však ovládla město vlna secese. Okresní dům byl postaven v secesní moderně Paula Branga z Vídně, který nejprve v roce 1896 projektoval na náměstí palác Včela v okázalé vídeňské novorenesanci s prvky nové vídeňské secese, ale na Okresním domě se více projevují příklady secese francouzské. Jistě si prohlédl Grand Palais v Paříži. Paul Brang spolupracoval na projektu se stavitelem Josefem Hauptvogelem, který rok poté nebo skoro současně stavěl justiční palác a německé gymnázium v České ulici ve dvojici se stavitelem Jakobem Stabernackem. Podle secesních křivek ve štuky, zábradlí schodišť, oken, dveří, atd., které se vyskytují také na gymnáziu v České ulici a soudu, je možné, že hlavním autorem elegantní secese interiéru a exteriéru Okresního domu je Josef Hauptvogel (narozen 1859, zemřel 1945).

Na dně v jižní části bývalého rybníka byla v roce 1900 postavena první vila Hardtmuthů v romantickém provedení zvaná později Lischoli nebo Lamezánka a v roce 1912 druhá vila blíže k Lidické ve stylu výpravní pozdní secese. Po roce 1926 se začal upravovat Háječek, kde se zařídilo loutkové divadlo v Kopeckého chatě, malá zoologická zahrada, jezírko, u hvězdárny botanická zahrada, po roce 1945 zimní stadion a mrazírny, a tím byla „rozebrána“ celá plocha někdejšího Krumlovského rybníka. Okresní správa zakoupila v roce 1923 od židovské obce pozemek sousedící s Okresním domem a areálem židovské synagogy. Postupně byl na tomto novém pozemku vybudován druhý dvůr Okresního domu s garážemi pro parní válce a silniční

techniku včetně dílen v souvislosti s tím, že nový Okresní úřad po vzniku ČSR sám spravoval okresní silnice.

V roce 1945 se v Okresním domě zařídil Okresní národní výbor, od 1. ledna 1949 Krajský národní výbor. V letech 1951 a 1952 byl objekt Okresního domu propojen novým domem s budovou firmy Stegmann a synové. Na místě zbořené synagogy se v roce 1945 připravovalo prozatímní divadlo (mělo sloužit do doby, než se postaví nové u policajtského domu za muzeem, poněvadž staré divadlo bylo značně poškozeno bombardováním), ale prozatímní divadlo se z finančních důvodů nerealizovalo, i když se na projektu již pracovalo, a na místě synagogy se postavila turistická noclehárna alpského typu. Háječek zůstal Háječkem, ale zanikla ZOO a věhlas Krumlovských alejí. V nejnovější době se okázale zrušil územní orgán – KNV a poté se zase okázale vytvořil územní orgán – KÚ. Mezitím sídlila v Okresním domě radnice.